

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Γ' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 35)

Ερώτημα 1^ο (μονάδες 15)

Ο/Η μαθητής/-τρια θα πρέπει να κατανοήσει τη βασική θέση και την πρόθεση του συντάκτη του κειμένου, όπως διατυπώνονται στο συγκεκριμένο χωρίο. Στη συνέχεια, μπορεί να αποδεχτεί ή να απορρίψει τεκμηριωμένα την άποψη που διατυπώνεται σε αυτό, εν μέρει ή εν τω συνόλω. Σημαντικό είναι, ωστόσο, να αναδεικνύεται στο κείμενο η λογική σκέψη, η σύνθεση, η οργάνωση των ιδεών και η πειστική ανάπτυξη της επιχειρηματολογίας, η σωστή χρήση γραμματικών/συντακτικών κανόνων, η ικανότητα διαχείρισης αφηρημένων εννοιών. Επίσης, να προσεγγίζεται σωστά η οργάνωση του κειμένου, η διάρθρωση της παραγράφου κλπ.

Ερώτημα 2^ο (μονάδες 10)

Ο/Η μαθητής/-τρια μπορεί να απαντήσει ότι χρησιμοποιεί ο επιστολογράφος τα συγκεκριμένα πρόσωπα επειδή:

- **α' ενικό ρηματικό πρόσωπο:** προσδίδει προσωπικό – εξομολογητικό τόνο στο κείμενο, αμεσότητα, οικειότητα. Υποδηλώνει τη βιωματική αφετηρία του προβληματισμού του συγγραφέα/αποστολέα της επιστολής, η οποία αποτελεί και προσωπική κατάθεση ιδεών.
- **β' ενικό ρηματικό πρόσωπο:** ενισχύει την οικειότητα του λόγου, καθώς δημιουργεί την αίσθηση διαλόγου και διασφαλίζει καλύτερα την επικοινωνία με τον παραλήπτη της επιστολής. Συνδέεται με το προτρεπτικό – συμβουλευτικό ύφος λόγου, καθώς και με τον εξομολογητικό και κριτικό λόγο που παρατηρείται στην επιστολή. Επίσης, με το β' ενικό ρηματικό πρόσωπο προβάλλεται η ελικρινής φιλική σχέση μεταξύ των δύο προσώπων.

Η εναλλαγή των ρηματικών προσώπων προσδίδει, γενικά, στο κείμενο ζωντάνια και εκφραστική ποικιλία. Το κείμενο γίνεται πιο ευχάριστο, εύληπτο και πειστικό και διαφαίνεται ότι ο εξ

αποστάσεως «διάλογος», με το γράψιμο μιας επιστολής, μπορεί να έχει ευεργετικά αποτελέσματα για την ψυχική στήριξη του ατόμου.

Ερώτημα 3^ο (μονάδες 10)

Το απόσπασμα μάς κατατοπίζει ότι οι στόχοι του αποστολέα, όταν έγραψε την επιστολή, ήταν για να πληροφορήσει για προσωπικά συμβάντα και δυσάρεστες καταστάσεις, να διαμαρτυρηθεί για τα προβλήματα που δυσχεραίνουν την επικοινωνία μεταξύ των δύο φίλων, να μεταδώσει σκέψεις και συναισθήματα, να εκφράσει απόψεις, προτάσεις, να ανακοινώσει αποφάσεις, σκοπούς κλπ. (μονάδες 4)

Γλωσσικές επιλογές: (μονάδες 6)

- **Η εναλλαγή του α' και β' ενικού ρηματικού προσώπου:** π.χ. *πήγες, γελάς, έχεις, Διές εδώ πέρα στο σπιτάκι που νοίκιασα κοντά κοντά στο Παρίσι, διές τι ήσυχος που είμαι* (για να αναδείξει την οικειότητα που έχουν),
- **σημεία στίξης:** Ερωτηματικά *Τι δε μου γράφεις; τι θες παραπάνω;* Θαυμαστικό *Περίεργη αρρώστια που την έχεις!* ποια να πρωτοβγή! Και τώρα!... (συναισθηματικός τόνος),
- **εκφραστικά μέσα:** μεταφορές *η πέννα σου ξερή και το καλαμάρι σου γεμάτο άμμο* (αποφορτίζεται η θλιβερή ατμόσφαιρα), *Το κεφάλι μου καζάνι· έβραζαν ιδέες,* επίθετα *Ορμητικός, γενναίος — κ' ένα φιλότιμο ρωμαίικο, να φανώ πρώτος στην τέχνη και στην επιστήμη, τι ήσυχος που είμαι* (περιγραφή χαρακτήρα στο παρελθόν και το παρόν), *καλέ μου,* λέξεις που σχετίζονται άμεσα-έμμεσα με τη φιλία *Κατάλαβες, φίλε μου,* κτητικής αντωνυμίας (αδύνατος τύπος) *μου που στάθηκες τόσο πιστός μου φίλος, Σε γλυκοφιλώ, αδερφέ μου,* αντιθέσεις *Τόσα χρόνια μάζωνα, έγγραφα, διάβαζα. Και τώρα!... Διές εδώ πέρα στο σπιτάκι που νοίκιασα κοντά κοντά στο Παρίσι, διές τι ήσυχος που είμαι* (σε σχέση με την προηγούμενη ζωή που ήταν πάντα δραστήριος), επαναλήψεις π.χ. της λέξης φίλος (και των συναφών με το νοηματικό περιεχόμενό της λέξεων), για να επιτευχθεί το πληροφοριακό και συναισθηματικό κλίμα που επιθυμεί., διαφορετικούς βαθμούς βεβαιότητας ή επιθυμίας *Τι δε μου γράφεις; Και δε σε ξέρω; Είμαι βέβαιος που στην Πόλη και στην Αθήνα,... που στάθηκες τόσο πιστός μου φίλος και που μ' αγαπάς κ.ά.*

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 15)

Ο/Η μαθητής/-τρια ερμηνεύει τη στάση του ποιητικού υποκειμένου στο ποίημα. Μπορεί να αναφέρει στοιχεία που νοηματοδοτούν και πλαισιώνουν μία φιλική σχέση και η οποία δεν είναι

απαραίτητο να συνδέεται με συγκεκριμένα πρόσωπα/συγκεκριμένες ανθρώπινες υπάρξεις π.χ. *Δεν εμπιστεύομαι τον φίλο που χαμογελά*

Κι αιώνια αγάπη μου προσφέρει.

Αντιθέτως, μπορεί κάποιος να εμπιστεύεται, όπως εμπιστεύεται και ο ποιητής, είτε στοιχεία από το φυσικό περιβάλλον π.χ. τη θάλασσα, τον ήλιο, ένα ποτάμι, ένα νησί, μια πόλη, το άστρο Αφροδίτη είτε έμψυχα όντα/ζώα, όπως έναν σκύλο, μία πέστροφα ή πεταλούδα. Επίσης, βασικούς ήρωες λογοτεχνικών έργων και δημιουργήματα του ανθρώπινου πνεύματος π.χ. τη Μποβαρύ, τον Άμλετ, τον Ροβινσώνα, την Ιοκάστη, τ' αγάλματα, ένα μουσικό έργο ή και άψυχα αντικείμενα π.χ. τη βάρκα, ένα κτήριο (την εκκλησία). Διαπιστώνουμε ότι προτιμά να στηρίζεται σε τετελεσμένα γεγονότα ή και σε αυτά που μετά βεβαιότητας θα συμβούν σε ένα άτομο, όπως ο θάνατος, το πένθος από την απώλεια, το ξημέρωμα (η ανατολή) μιας άλλης μέρας. Αυτά τα στοιχεία που μπορούν να τον συντροφεύουν και να δίνουν στόχο στη ζωή του και που δεν μπορούν να τον απογοητεύσουν με μελλοντικές δυσάρεστες εκπλήξεις.

Ο/Η μαθητής/-τρια θα αναδείξει τη συναισθηματική κατάσταση του ποιητή με αφόρμηση διάφορα εκφραστικά μέσα. Ενδεικτικά, αναφέρονται τα εξής:

- **απουσία σημείων στίξης:** π.χ. παρατηρούμε πως, ενώ απουσιάζει η τελεία σε κάποιους στίχους, εντούτοις ακολουθεί κεφαλαίο γράμμα (*Εμπιστεύομαι τον θάνατο Ξέρω πώς θα' ρθει.*) Το ίδιο ισχύει και για την έλλειψη αιτιολογικών συνδέσμων γιατί, επειδή κ.ά. (*Εμπιστεύομαι τη θάλασσα Αυτή πάντοτε θα με δέχεται, Στην αγκαλιά της Εμπιστεύομαι τον θάνατο Ξέρω πώς θα' ρθει.*) Τα δεδομένα αυτά θα μπορούσαν να δικαιολογηθούν εάν ληφθεί υπόψη η συναισθηματική ανάγκη του Ίσαρη να εκφράσει αυθόρμητα τις σκέψεις του. Επιδιώκει να φανεί ότι γράφει, όπως ακριβώς του έρχονται στο νου, χωρίς να νοιάζεται για τη συντακτική δομή του λόγου του (ως εσωτερικός μονόλογος). Δεν ενδιαφέρεται τόσο για το πώς, αλλά για το τι θα καταθέσει στο ποιητικό δημιούργημά του
- **λέξεις ή φράσεις που δημιουργούν οπτικές εικόνες:** *ο ουρανός, η θάλασσα*
- **μεταφορές και χρήση λέξεων με ποιητική λειτουργία της γλώσσας:** μεταδίδεται με αυτόν τον τρόπο το επιθυμητό μήνυμα μέσω εύλογων συσχετισμών και συνειρμών (*τον ουρανό που τα σκεπάζει*)
- **προσωποποιήσεις:** χρησιμοποιούνται λέξεις ή φράσεις με τις οποίες αποδίδονται ανθρώπινες ιδιότητες σε μη ανθρώπινα όντα (*Εμπιστεύομαι τ' αγάλματα, τα πνεύματα... Τη βάρκα, την εκκλησία*)
- **α' ρηματικό πρόσωπο ενικού αριθμού:** δίνεται έμφαση στο πρόσωπο (ή το πράγμα) που δρα

- **ευθύς λόγος στην Οριστική και στον Ενεστώτα:** υποδηλώνεται ο βαθμός πεποίθησης και βεβαιότητας του ποιητή ως προς το τι, ποιον και γιατί (δεν) εμπιστεύεται,
- **ειρωνεία:** δημιουργείται με την αντίθεση που εμφανίζεται ανάμεσα στα λεγόμενα ή στις προσδοκίες των ανθρώπων για/από τη φιλία και στην τελική έκβαση των γεγονότων, ώστε να δημιουργείται αποκρυσταλλωμένη, πλέον, άποψη ποιον/α ο ποιητής εμπιστεύεται,
- **αντίθεση:** αντίθετες έννοιες, όπως ο φίλος που υπόσχεται αιώνια φιλία, αλλά ο ποιητής δεν τον εμπιστεύεται,
- **αλληγορία:** αποκαλύπτεται μέσα από δυσδιάκριτα νοήματα που αιτιολογούν γιατί δεν εμπιστεύεται ο ποιητής την ανθρώπινη παντοτινή φιλία, προσδίδοντας μεγαλύτερη υποβλητικότητα,
- **κύκλος:** το ποίημα τελειώνει με την ίδια λέξη «εμπιστεύομαι» που συναντάμε στον τίτλο και στην αρχή του (*Εμπιστεύομαι τη θάλασσα*).

Ο/Η μαθητής/-τρια, ανάλογα με τον βαθμό αναγνωστικής ανταπόκρισης και τον παραστατικό του/της κύκλο εκφράζει τεκμηριωμένα τη συμφωνία ή διαφωνία του/της στην τοποθέτηση του ποιητικού υποκειμένου στη φιλία.